

Маркова М. В.

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

ЕДМУНД СПЕНСЕР ЯК ПЕТРАРКІСТ

Стаття присвячена англійському поетові XVI століття Едмундові Спенсерові. Розглянуто основні події його життєвого шляху, що безпосередньо вплинули на становлення його поетичної манери, зокрема одруження з Елізабет Бойл. Проаналізовано ліричний цикл «Аморетті» під кутом зору функціонування у ньому традиційних петрарківських образів, тем і мотивів (протиставлення болю та задоволення, відчаю і надії, пристрасті та платонічної любові, посмішки й похмурості, льоду й полум'я; мотив смерті ліричного героя від кохання; образи облоги, війни, полону та рабства; стереотипний портрет коханої жінки, її уподібнення до сонця; відчужена та гордовита поведінка героїні; повстання ліричного героя проти влади Пані Серця та його капітуляція; випадки закоханого проти конкурентів; плачі ліричного суб'єкта та навіть прокльони тощо), розкрито історію його створення та публікації, встановлено прототипи головних персонажів. На прикладі сонета XXXIV, що корелює із сонетом CLXXXIX «Канцоньєре», увиразнено особливість індивідуально-авторського різновиду петраркізму, витвореного Е. Спенсером, та підкреслено його новаторство на фоні європейського петрарківського руху. Зроблено висновок про те, що у формальній площині найвагоміший здобуток англійського митця полягав у тому, що поет відмовився від кільцевого принципу римування своїх попередників, замінивши його перехресним, та запропонував власну оригінальну схему сонета: abab bcbs cded ee. У плані змісту своєрідність петраркізму Е. Спенсера проявилася насамперед у тому, що йому вдалося органічно поєднати характерну для петрарківського дискурсу платонівську та протестантську філософські парадигми, оригінально видозмінивши концепцію кохання, притаманну ліриці Ф. Петрарки і його численних наступників, знівелювавши тим самим її центральний конфлікт – між земним почуттям до жінки та світлою любов'ю до Бога.

Ключові слова: «Аморетті», Е. Спенсер, Е. Бойл, петраркізм, сонет, Ф. Петрарка.

Постановка проблеми. Магістральні шляхи англійської ренесансної літератури нерозривно пов'язані із художньо-естетичним феноменом петраркізму. Впливу великого італійського гуманіста Ф. Петрарки не зумів уникнути навіть найгеніальніший митець цього часу В. Шекспір. У полі петрарківських традицій творив і такий мало знаний в Україні поет, як Е. Спенсер. Аналіз його лірики під кутом зору рецепції петраркізму є основним завданням нашої статті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Творчий спадок Е. Спенсера, на жаль, не користується популярністю серед представників вітчизняної літературознавчої науки. У цьому контексті можемо згадати лише праці І. Білоконенко [1], С. Ніколаєнко [5], Л. Привалової [8], Н. Семешко [9] та М. Щербини [11]. Так, із наукової розвідки останньої маємо змогу почерпнути чимало біографічних даних про англійського автора, важливих для розуміння своєрідності його поетичної манери.

Виклад основного матеріалу. Народився Е. Спенсер у східному Лондоні, у Смітфілді, в родині бідного кравця Джона Спенсера, котрий

переїхав до столиці з провінції незадовго до народження сина. Точна дата його появи на світ невідома, навіть рік – 1552 – дослідники визначають лише приблизно, спираючись на опосередковані дані. Достеменних відомостей про дитинство майбутнього письменника теж не збереглося, лише віднайдено документальні свідчення про його навчання у привілейованій граматичній школі Мерчант-Тейлорз (1561–1569). Запис в архівах одного з коледжів також підтверджує, що Е. Спенсер був вільним слухачем і стипендіатом Кембриджського університету (1569–1576). Ймовірно, там юнак серйозно вивчав філософію. Біографи митця пишуть, що в цей час він багато хворів, але попри це, саме період навчання в Кембриджі виявився вирішальним для розвитку його художніх здібностей та самоусвідомлення як поета. У 1573 р. Е. Спенсер здобув ступінь бакалавра, у 1576 р. – магістра. Про те, чим він займався після закінчення університету, існують лише припущення. Так, О. Анікст – автор статті про Е. Спенсера в академічній «Історії англійської літератури», посилаючись на трактат останнього

«Погляд на сучасне становище Ірландії», висловлює думку, що у цей час поет-початківець подорожував Ірландією. У 1577 р. Е. Спенсер став секретарем свого доброго друга Джона Янга, єпископа Рочестерського. Протягом наступного, 1578 р., – проживає у будинку Роберта Дадлі, графа Лестера в Стренді, де знайомиться з Філіпом Сідні та Едвардом Даєром, котрі на той час перебувають у самому центрі придворного культурного життя. Разом митці створюють літературне співтовариство на зразок французької «Плеяди» [8, с. 12]. У 1579 р. було опубліковано першу значну працю Е. Спенсера – «Пастуший календар» – цикл із 12 пасторальних буколік, кожна з яких відповідала одному з місяців року. Автор у ній приховався за псевдонімом “Immerito”.

У 1580 р., мабуть, завдяки клопотанням графа Лестера, митець був призначений секретарем Артура де Вілтона, лорда Грея – королівського намісника в Ірландії. Поет залишався на цій службі протягом двох років, після чого почав самостійну кар’єру на півдні Ірландії. Найбільш прибутковою виявилася посада заступника секретаря Ради у справах провінції Манстер, яку Е. Спенсер успадкував від Людовика Брискета. Приблизно в цей же час митець починає роботу над своїм найвідомішим твором – поемою «Королева фей». Влітку 1589 р. йому вдалося закінчити її перші три книги. Волтер Релі, котрий у той період проживав у Манстері і був мером міста Йогогал, побачивши рукопис Спенсерового твору, запропонував показати його королеві. Восени цього ж року В. Релі та Е. Спенсер вирушають до Лондона, де фаворит Єлизавети відреконував їй молодого поета та його творіння. Натхненний щирою підтримкою вельможного покровителя, Е. Спенсер сподівався, що його поема забезпечить йому надійне становище при монаршому дворі, але ці сподівання виявилися марними. Ощадлива королева призначила йому лише досить мізерну за тогочасними мірками пенсію – 50 фунтів [2, с. 20]. У Лондоні Е. Спенсер прожив майже 18 місяців. За цей час він відправив видавцям остаточну редакцію перших трьох книг «Королеви фей» та дві менші за обсягом роботи – пасторальну елегію «Дафнаїда» (“Daphnaida”, 1591) і збірку віршів різних жанрів під назвою «Скарги» (“Complaints”, 1591). Протягом 1591–1594 рр. письменник продовжує роботу над «Королевою фей». На цей же період припадає і його роман з Елізабет Бойл, що увінчався одруженням. Після весілля вийшла друком ще низка творів Е. Спенсера. Першим став поетичний том, куди ввійшли сонетний цикл «Аморетті», чотири

невеликі вірші без назви, охрещені дослідниками як «Анакреонтика», й оригінальний твір «Епіталамійон» (“Epithalamion”) – поема, написана митцем із нагоди власного шлюбу. На початку 1596 р. у видавничий реєстр також були внесені IV, V і VI книги «Королеви фей». Їх публікація та одночасне перевидання перших трьох піднесли автора на вершину поетичної слави, проте Е. Спенсер не залишає державної служби.

Парадоксально, але саме політична діяльність трагічно відбилася на особистому житті поета. Запровадження реформованої англіканської церкви в католицькій Ірландії супроводжувалося конфіскацією кланових земель і призводило до масового зубожіння населення, що, зрештою, спричинило тут низку народних повстань. У 1598 р., за рекомендацією королеви Єлизавети, митець був призначений шерифом графства Корк. У розпал повстання замок Кілколман, у якому Е. Спенсер проживав із родиною, було спалено. Спенсерам удалося втекти і знайти притулок у Корку, але є відомості, що під час пожежі загинув син письменника. Це надломило його. Повернувшись до Лондона, митець повністю відійшов від державних справ, покинув творчість і в січні 1599 р. помер, майже всіма забутий і покинутий.

Стосовно точного року смерті Е. Спенсера й донині ведеться жвава полеміка. У багатьох енциклопедіях і довідкових виданнях він визначений як 1599. Проте на надгробній плиті поета написано: «Тут покоїться (в очікуванні Другого Пришестя Спасителя нашого ІСУСА ХРИСТА) тіло Едмунда Спенсера, Князя Поетів свого часу, Божественний Дух якого не потребує жодного іншого підтвердження, аніж твори, які він залишив після себе. Він народився в Лондоні в 1553 році й помер у 1598 році» [3, с. 359]. Можливо, як припускає М. Щербина, така плутанина спричинена користуванням у тогочасній Європі різними календарями, адже сучасна Е. Спенсерові Англія ще не перейшла на Григоріанський календар, а більшість католицьких країн такий перехід уже здійснили. За старим календарем дата смерті митця могла припадати на кінець 1598 р., а за новим – уже на початок 1599 р. [11, с. 95].

Звертаючись до проблеми петраркізму Е. Спенсера, варто насамперед сфокусуватися на його «Аморетті». Сама назва сонетного циклу, що складається з 89 віршів, перекладається як «маленькі кохання» або ж «маленькі Амури» (в російському перекладі О. Покідова – «Любовные послания»). У ньому митець талановито продовжує розвиток петрарківської течії в англійській

літературі, започаткованої Томасом Ваєттом та Генрі Говардом, проте його твори суттєво відрізняються від основного продукту петрарківської традиції принаймні одним аспектом. Як зазначає Гаг Маклін, «що найбільше виокремлює «Аморетті», так це переспрямування бажання із недоступної донни на жінку, з якою поет може одружитися» [12, с. 638]. Е. Спенсер писав свої поезії для вже згадуваної Елізабет Бойл, котру щиро кохав і яка, зрештою, стала його другою дружиною (перша дружина поета – Макабрія Чайльд – померла наприкінці 1590 р.). Саме це кардинально відрізняє його як від самого Ф. Петрарки, так і від Т. Ваєтта, Г. Говарда та найвідомішого англійського петраркіста Ф. Сідні. Проте ще вагоміша новація Е. Спенсера полягала, на наш погляд, у формальній площині, а саме у тому, що митець відмовився від кільцевого принципу римування своїх попередників, замінивши його перехресним, та запропонував власну оригінальну схему сонета: abab bcbc cdc d ee, у якій зв'язав усі три катрени двома четвертними римованими рядами. Як наслідок – виник цікавий ефект, коли другий катрен начебто підхоплює наспів першого, а третій підхоплює і продовжує його ще раз.

Зазначимо, що до циклу «Аморетті», написаного в основному між 1593 р. і 1594 р., автор включив і вірші, створені кількома роками раніше та присвячені іншим жінкам. Таких поезій кілька, наприклад, сонет VIII, написаний за шекспірівським зразком, а також сонет LXXXVIII, що, очевидно, з'явилися у лондонський період життя Е. Спенсера. Біографи митця згадують у зв'язку із цими текстами такі імена, як леді Кері та Розалінда [7, с. 4]. Сама Елізабет Бойл, попри статус нареченої поета у реальному житті, у художньому світі «Аморетті» виступає типовою петрарківською героїнею. Вона горда і надмінна (сонети V, VI, XXXVI, XLI, XLIX), скупа на прояви теплих емоцій (XIX), неприступна (XXVIII), дуже жорстока (XX, XXXI, XLVIII) і порівнюється то з хижими звірами (LVI, LIII), то з тираном (LV), то з катом, що безжально веде на плаху свою жертву (LVII). Однак ліричний герой вбачає своє життєве призначення лише в одному – якнайдогідливіше і якнайсумлінніше служити цій жінці (LXXII), через вірші зробити її безсмертною у віках (LXIX, LXXV, LXXXII), бо вона – найдосконаліше творіння Господа, земний образ небесної краси (IX, LXI, LXXIX). Мета «Аморетті» задекларована вже у першому сонеті збірки: *“Leaves, lines, and rymes, seeke her to please alone, // whom if ye*

*please, I care for other none”*¹ [13]. Всі спроби ліричного суб'єкта Е. Спенсера прихилити Пані Серця до себе, звісно ж, виявляються безрезультатними, і навіть складається враження, що від палкої вогняної пристрасті закоханого її льодяне серце, мовби насміхаючись над усіма природними законами, стає ще холоднішим (XXX). Аби вгодити примхливій володарці, протагоніст приміряє на себе найрізноманітніші маски, виконує перед нею найрізноманітніші ролі, тобто випробовує всі можливі способи поведінки (що, очевидно, свідчить про те, що петраркізм із його куртуазною концепцією кохання-служіння автор сприймав як гру), проте все марно, бо жінка – кам'яна: *“Yet she beholding me with constant eye // delights not in my merth nor rues my smart: // but when I laugh she mocks, and when I cry // she laughs, and hardens euermore her hart. // What then can moue her? if nor merth, nor mone, // she is no woman, but a sencelesse stone”*² [13]. Коли володарки немає поруч, герой сонетів Е. Спенсера проливає ріки сліз (LXXXVIII), його серце хоче вилетіти пташкою з грудей і податися до коханої (LXXIII), а розлука із нею прирівнюється до смерті (LXXXVIII). Не маючи змоги бути поруч, коханець посилає зворушливі листи і заздрить навіть сторінкам паперу, на які дивитимуться очі-зорі та яких торкатимуться милі пальці (I).

Загалом «Аморетті» охоплює практично весь каталог типових петрарківських образів, мотивів, ідей, антитез. Маємо тут і тематичне протиставлення болю та задоволення (XXX), відчаю і надії (XXVI), пристрасті та платонічної любові (XXI), посмішки й похмурості (XL), льоду й полум'я (XXX, XXXII), і ситуації вмирання ліричного героя (VII, XI, XXV, XXVI), й образи облоги, війни, полону та рабства (XI, XII, XIV, XLII, LVII), і стереотипну красу коханої жінки (XV, LXIV, LXXXI) та її уподібнення до сонця (LXXXIX), і її відчужену та гордовиту поведінку (VIII, LXI, LVIII, LIX), і повстання ліричного героя проти влади Пані Серця та капітуляцію (XLIII), і його випадати проти конкурентів (LXXXVI), і мотиви облагороджувальної сили любовного почуття (III, LXXX, LXXXV) та безконечно довгої розлуки закоханих (LXXVIII, LXXXVI, LXXXVII, LXXXVIII), і традиційні плачі ліричного суб'єкта та навіть

¹ Страницы, строки, рифмы – вот мой стих: // Коль ей по нраву, что мне до других! [10, с. 13].

² Она следит бесстрастно за игрой, // Что в ней пока никак не отзовется: // Смеюсь – глумится; я в слезах порой – // С упорством сердца надо мной смеется. // Что ей мой стон и мой веселый вид! // Не женщина – бесчувственный гранит [10, с. 67].

прокльони (X, LVIII, LIX). При цьому, якими би жалісливими не були скарги героя Е. Спенсера на любовну долю, крізь слізні петрарківські формули в «Аморетті» чітко проглядають обнадійливі настрої. Петрарківська поетична манера не в змозі приховати щасливого стану закоханості автора, і це найбільше помітно у тих текстах, де англійський митець перекладає чи переспівує самого Ф. Петрарку.

Звернімося, для прикладу, до сонета XXXIV, що корелює із сонетом CLXXXIX «Книги пісень». У центрі твору – метафора корабля, яку італійський поет використовував для порівняння любовного почуття з бурхливим морем. Погодні умови все погіршуються, шторм набирає руйнівної сили, а ліричний герой Ф. Петрарки, блукаючи між Сциллою і Харибдою, раптом втрачає останню надію – дороговказні зірки – ясні Лаурині очі: *«Із вантажем забутку, в буревій, // Моє судно блукає в океані, // Грозить тут Сцилла, там Харибда мане, // Стерник мій пан, ба ні, противник мій. // На гребках ручих дум веселий рій // Куйовдяться й кричать без перестану. // Одвічний вихр жаги і сподівання // Вітрила рве у сутичці крутій»* [6, с. 162]. Вишукана метафорика процитованого сонета вже давно розшифрована літературознавцями: корабель – це людина, змордована самотністю та безнадією, пан – її розум, чий аргументи не співпадають із веліннями серця, весла – думки про смерть, вітрило – розірване на шматки серце, туман – неможливість знайти вихід зі складної любовної ситуації, порт – оволодіння коханою жінкою. Зазначимо, що перший переклад цього тексту Ф. Петрарки на англійську мову був здійснений Т. Ваєттом, котрий дуже точно відтворив оригінал, за винятком однієї зміни – корабель у нього пропливає не між Сциллою і Харибдою, а просто «поміж скель» (*«tween rock and rock»*). У версії Е. Спенсера герой також перебуває в аналогічному до петрарківського становищі: він *«як корабель»* (*“lyke a ship”* [13]), його теж веде зірка (*«conduct of some star»* [13]), і *«шторм затьмарює її надійне керівництво»* (*«a storme hath dimd her trusty gujde»* [13]). При цьому, як і Т. Ваєтт, він відмовляється від образу міфологічних чудовиськ та заміщує його образом Геліки – сузір'я Великої Медведиці. Проте важливішим для нас є інше – якщо вихідна ситуація ліричного сюжету у Ф. Петрарки та Е. Спенсера ідентична, то фінал абсолютно різний. В італійця вірш закінчується пафосом гіркою відчаю та повною зневірою закоханого у можливості порятунку: *«В тумані розпачу, під сліз потоком //*

З нерозуму посплітані канати // Звисають вже мачулами із борту. // Погасли мої вогниці дво-оки. // То вмінню гинуть, тямі пропадаю? // Зневіривсь я потрапити до порту» [6, с. 162]. Натомість ліричний герой англійського митця, хоча і перебуває під владою зневіри, намагається не втрачати оптимізму. Він упевнений – шторм рано чи пізно вгамується, хмари розсіються, а зірки на небі знову засяють яскравим світлом: *«Yet hope I well, that when this storme is past, // My Helice the lodestar of my lyfe // will shine again, and looke on me at last, // with louely light to cleare my cloudy grief. // Till then I wander carefull comfortlesse, // in secret sorrow and sad pensiuenesse»*³ [13].

Форма, обрана автором для публікації своїх любовних сонетів (разом із «Епіталаміоном»), не випадкова. Том, у якому були надруковані тексти, відводив окрему сторінку на кожен вірш та на кожен строфу поеми. Спарувавши петрарківські сонети «Аморетті» з твором, що прославляв і звеличував кохання, продовжене у щасливому шлюбі, Е. Спенсер підкреслював особливе місце власної любовної лірики у системі петраркізму. Публікація названих текстів одним томом також дозволяла вирішувати певні проблеми, що поставали в англійському пуританському суспільстві у зв'язку з рецепцією петрарківської концепції кохання. Насамперед, це стосується співіснування у межах єдиної світоглядної системи чуттєвої пристрасті до жінки та любові до Господа. Якщо звичайна людина, подібно до Ф. Петрарки, не може повністю відмовитися від плотських бажань заради вищих цінностей та ігнорувати тілесні спокуси, то єдиним виходом із цієї ситуації може бути одруження. Шлюб у сучасній Е. Спенсерові Англії розглядався як засіб збереження добродетельності та чистоти, позаяк статеві стосунки між подружжям вважалися приємними для Господа, цнотливими – і це саме те, на що натякає автор, поєднуючи «Аморетті» з «Епіталаміоном». Таким чином, Е. Спенсер пропонує протестантський погляд на шлюб як відповідь на питання, породжені складною внутрішньою боротьбою ліричного суб'єкта «Книги пісень». Він дає зрозуміти, що абсолютно всі людські бажання є природними та навіть прекрасними, якщо вони належним чином узаконені перед Господом. Переміни настрою закоханого, його зануреність в емоції, роль героїні є в «Аморетті» Е. Спенсера абсолютно петрарківськими,

³ Но верю, что расстанусь со штормами, // И жизни путеводная звезда, // Моя Гелика, яркими лучами // Мне грусть развеет мрачную тогда. // До той поры хожу во мраке я, // В задумчивости скорбь свою тая [10, с. 47].

проте йому вдається узгодити кохання до жінки з любов'ю до Бога. І цим англійський митець якраз і розходиться кардинально з Ф. Петраркою, котрому таке примирення ніяк не вдавалося [4, с. 300].

Висновки і пропозиції. Бачимо, отже, що Е. Спенсер зумів органічно поєднати характерну для петрарківського дискурсу платонівську та протестантську філософські парадигми,

оригінально видозмінивши концепцію кохання, притаманну ліриці Ф. Петрарки і його наступників, витворивши тим самим власний неповторний різновид петраркізму. Звісно, наша розвідка не вичерпує усіх аспектів порушеної проблеми. Так, зокрема, подальшого дослідження потребує питання переломлення петрарківських традицій у поемі Е. Спенсера «Королева фей» та інших текстах англійського митця.

Список літератури:

1. Білоконенко І. Особливості опису кохання у циклі сонетів Е. Спенсера «Amoretti». *Від бароко до постмодернізму*. 2012. Вип. 16. С. 11–15.
2. Комарова В. Современники Шекспира: Филип Сидней, Эдмунд Спенсер, Уолтер Роли: очерки о поэзии и прозе. Санкт-Петербург : [б. и.], 2010. 52 с.
3. Лукьянов А. Эдмунд Спенсер. Жизнь, карьера, поэзия. *Спенсер Э. Сонеты, песни, гимны о любви и красоте*. Москва : «СПСЛ», «Русская панорама», 2011. С. 328–363.
4. Маркова М. Сонет Франческо Петрарки про лань у рецептивному полі англійської літератури XVI століття. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. 2020. Вип. 30. Т. 2. С. 296–301.
5. Ніколаєнко С. Архітектура сонетного циклу Е. Спенсера «Amoretti». *Література в контексті культури*. 2013. Вип. 23 (2). С. 63–69.
6. Петрарка Ф. Канцоньєре. Харків : Фоліо, 2008. 282 с.
7. Покидов А. «Серебрянная труба» англійського Возрождения. *Спенсер Э. Любовные послания*. Москва : Грааль, 2001. С. 2–6.
8. Привалова Л. Э. Спенсер – поэт и придворный. К дискуссии о статусе поэзии и поэта в елизаветинской Англии. *Від бароко до постмодернізму*. 2014. Вип. XVIII. С. 9–15.
9. Семешко Н. До проблеми формування жанрово-стильової картини англійського Відродження: «Астрофіл і Стелла» Ф. Сідні та «Аморетті» Е. Спенсера на тлі ренесансного оновлення поетичних форм. *Наукові записки Харківського національного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди. Літературознавство*. 2012. Вип. 3 (1). С. 122–131.
10. Спенсер Э. Сонеты, песни, гимны о любви и красоте. Москва : «СПСЛ», «Русская панорама», 2011. 440 с.
11. Щербина М. Життєвий шлях та творчі пошуки Едмунда Спенсера. *Ренесансні студії*. 2010. Вип. 14–15. С. 73–96.
12. Edmund Spenser's Poetry. New York : Norton, 1993. 860 p.
13. Spenser E. Amoretti and Epithalamion. URL: <http://www.luminarium.org/renascence-editions/amoretti.html>.

Markova M. V. EDMUND SPENSER AS A PETRARCHIST

The article is devoted to the English poet of the XVI century Edmund Spenser. The main events of his life that directly influenced the formation of his poetical style, in particular his marriage to Elizabeth Boyle, are considered. The lyrical cycle "Amoretti" is analyzed from the point of view of functioning of the traditional Petrarch images, themes and motives in it (opposition of pain and pleasure, despair and hope, passion and platonic love, smile and gloom, ice and flame; motif of the lyrical hero's death from love; images of siege, war, captivity and slavery; stereotypical portrait of the beloved woman, her resemblance to the sun; alienated and proud behavior of the heroine; lyrical hero's revolt against the power of the mistress and his capitulation; lover's attacks against competitors; cries of the lyrical subject and even curses and so on), the history of its creation and publication is revealed, prototypes of the main characters are established. On the example of sonnet XXXIV, which correlates with sonnet CLXXXIX of "Canzoniere", the peculiarity of the individual-authorial variety of Petrarchism, created by E. Spenser, and its innovation are emphasized. It is concluded that in the formal plane the most important achievement of the English artist was that the poet abandoned the circular principle of rhyme of his predecessors, replacing it with a cross, and proposed his own original scheme of the sonnet: abab bcbc cdcd ee. In terms of content, the originality of E. Spenser's Petrarchism consists in the fact that he managed to combine Platonic and Protestant philosophical paradigms, originally modifying the concept of love inherent in the lyric of F. Petrarch and his numerous successors, thus leveling her central conflict between earthly feelings for women and enlightened love for God.

Key words: "Amoretti", E. Spenser, E. Boyle, Petrarchism, sonnet, F. Petrarch.